

SỞ GD&ĐT HẢI DƯƠNG
TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI

ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN II - KHỐI 11
NĂM HỌC 2021 - 2022
MÔN: NGỮ VĂN

Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)
(Đề thi có 01 trang)

Ngày thi: 8 tháng 11 năm 2021

ĐỀ BÀI

Câu 1 (4.0 điểm)

Lúc đi xuống, tôi nhìn thấy

Đóa hoa

Mà lúc đi lên, tôi đã không nhìn thấy

(Ko Un, dẫn theo *Trưởng thành sau ngàn lần tranh đấu*,
Rando Kim, NXB Hà Nội, 2018, Tr.290)

Trình bày suy nghĩ của anh/chị về vấn đề được gợi ra từ những câu thơ trên.

Câu 2 (6.0 điểm)

“Con hãy nghe nỗi buồn của rừng cây héo khô, của hành tinh lạnh ngắt, của chim muông què quặt. Nhưng trước hết, con hãy lắng nghe nỗi buồn của con người”.

(Nazim Hikmet)

Anh/Chị hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy làm rõ “nỗi buồn của con người” mà các nhà văn đã lắng nghe được trong tác phẩm “Hai đứa trẻ” (Thạch Lam) và “Chí Phèo” (Nam Cao).

.....**HẾT**.....

Họ và tên thí sinh: .....Số báo danh.....
Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị 2.....

HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ THI NĂNG KHIẾU MÔN NGỮ VĂN KHỐI 11 - LẦN II
NĂM HỌC 2021 -2022

(Hướng dẫn chấm gồm có 05 trang)

A. YÊU CẦU CHUNG

- Hướng dẫn chấm chỉ mang tính chất định tính, vì vậy giám khảo phải nắm được nội dung trình bày trong bài làm của thí sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức độ điểm một cách hợp lý, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.

- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.

- Điểm bài thi có thể cho lẻ đến 0,25 điểm và không làm tròn.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu 1 (4,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Biết cách viết bài văn nghị luận xã hội, bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, có sức thuyết phục, văn viết mạch lạc, trong sáng, không mắc lỗi chính tả, dùng từ hoặc đặt câu.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Nêu vấn đề cần nghị luận	0, 25
2	Giải thích <ul style="list-style-type: none"> - Đi lên: hướng tới, say sưa theo đuổi những ước vọng cao cả - Đi xuống: trở lại với cuộc sống bình thường hàng ngày - Đóa hoa: vẻ đẹp bình dị, quen thuộc của cuộc đời - Nhìn thấy đóa hoa : nhận ra, trân trọng những vẻ đẹp bình dị, đơn giản của cuộc sống. ⇒ Thông điệp : Cần biết trân trọng và nắm bắt những giá trị đích thực của cuộc đời, thay vì theo đuổi những thứ cao xa, hão huyền, phù phiếm.	1,0
3	Lý giải <ul style="list-style-type: none"> - Những điều lớn lao, mới lạ thường có sức hấp dẫn với con người. Trong khi đó,	1,0

	<p>những điều nhỏ nhặt, bình dị hàng ngày dễ bị bỏ qua, quên lãng.</p> <p>- Con người nhất là khi trẻ tuổi thường nuôi nhiều mơ ước và phấn đấu hết mình cho những ước mơ ấy: tiền tài, danh vọng, địa vị... Bởi vậy, dễ dẫn đến việc sẽ thờ ơ với những điều bình dị quanh mình,</p> <p>- Khi nhận ra những vẻ đẹp, những giá trị đích thực của cuộc đời, con người thường phải chấp nhận sự trả giá và nuôi tiếc.</p> <p style="text-align: center;"><i>(Dẫn chứng minh họa)</i></p>	
4	<p>*Bàn luận, mở rộng vấn đề</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trong những thời điểm cụ thể của cuộc đời, đôi khi để thực hiện những mục đích, khát vọng lớn lao, con người phải chấp nhận bỏ qua, thậm chí hi sinh những điều bình dị, gần gũi. - Ở những điểm quay đầu, khi đã trải qua nhiều thất bại, đủ trải nghiệm, con người sẽ nhận ra những gì là thực sự quan trọng với cuộc đời mình: sức khỏe, gia đình, bè bạn... - Những điều quý giá, tốt đẹp ấy thường nhỏ bé, khiêm nhường nhưng bền bỉ, thủy chung chờ đợi chúng ta. Và đó chính là hạnh phúc đích thực mà con người cần hướng tới. - Để có thể “đi lên”, “đi xuống”, con người phải trả giá không phải bằng những phút giây ngắn ngủi mà bằng cả một hành trình sống dài lâu. - Phê phán những kẻ ảo tưởng, mãi theo đuổi những điều viển vông mà lãng quên những chân giá trị trong cuộc sống. <p>*Bài học: Cần biết nhìn nhận, phân biệt những điều thật sự cần thiết và quý giá với mình trong cuộc đời với những gì quá cao xa, phù phiếm.</p> <p style="text-align: center;"><i>(Dẫn chứng minh họa)</i></p>	1,5
5	<p style="text-align: center;">Kết thúc vấn đề nghị luận</p>	0, 25

Ghi chú: Nếu học sinh có những kiến giải riêng, hợp lí, thuyết phục thì giám khảo vẫn đánh giá, cho điểm (nhưng không vượt quá điểm tối đa của từng phần).

Câu 2 (6,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Học sinh biết cách làm bài văn nghị luận văn học. Vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận.

Bố cục hợp lý chặt chẽ, văn viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, về diễn đạt.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo những nội dung cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Giới thiệu vấn đề nghị luận	0,25
2	Giải thích nhận định <ul style="list-style-type: none"> - Phải biết lắng nghe: biết quan sát, cảm nhận và thấu hiểu những nỗi buồn, nỗi đau của vạn vật thiên nhiên. Đó là sự sống đang cạn kiệt từ <i>rừng cây héo khô, hành tinh lạnh ngắt, chim muông què quặt</i>. - Nhưng trước nhất phải lắng nghe “<i>nỗi buồn của con người</i>”, nghĩa là phải lắng nghe, thấu hiểu, đồng cảm với nỗi buồn đau của con người trong cuộc sống. Muốn nghe được nỗi buồn người thì phải có một tâm hồn tinh tế, một tấm lòng nhân ái giàu tình cảm yêu thương. - Ý kiến trên là một lời nhắn nhủ về một lối sống đầy tình yêu thương. Phẩm chất quan trọng nhất của con người trên đời chính là lòng nhân ái. Lòng nhân ái sẽ là ngọn nguồn cho mọi phẩm chất tốt đẹp khác.	1,0
3	Lí giải <ul style="list-style-type: none"> - Phản ánh hiện thực đời sống là đặc trưng của văn học, Nhưng nhà văn không chỉ “ghi chép” lại hiện thực một cách lạnh lùng khô khan mà còn thể hiện sự cảm thông, chia sẻ với những cuộc đời đang quần quai đón đau bằng tất cả tấm lòng mình và nói lên khát vọng của họ. - Người nghệ sĩ chân chính ngoài tài năng thiên bẩm, sự công phu trong lao động nghệ thuật thì một phẩm chất không thể thiếu là tình yêu thương trĩu nặng dành cho con người. Bởi những tác phẩm văn học thật sự có giá trị bao giờ cũng là những tác phẩm chan chứa tình yêu thương con người, nhất là những con người khổ đau, bất hạnh. - Đối tượng trung tâm mà văn học hướng đến là con người. Chức năng cao quý nhất của văn học là nhân đạo hóa con người. Bởi vậy, tác phẩm chân chính bao giờ cũng khơi dậy trong người đọc tình yêu thương, lòng nhân ái.	1,0

	<p>Chỉ khi chúng ta có sự cảm thông với con người, chúng ta mới đủ khả năng thấu hiểu và yêu thương vạn vật trong thiên nhiên, trong cuộc sống.</p>	
<p>4</p>	<p>Phân tích, chứng minh:</p> <p><i>Thí sinh có thể lựa chọn những dẫn chứng khác nhau trong từng tác phẩm. Tuy nhiên cần phải bám sát vào yêu cầu của đề bài đặt ra. Dẫn chứng phải chính xác, sát hợp, toàn diện với vấn đề và phải được phân tích thấu đáo.</i></p> <p><i>*Nỗi buồn của con người mà Thạch Lam “lắng nghe” được qua tác phẩm Hai đứa trẻ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nỗi buồn của con người mà Thạch Lam “lắng nghe” được qua tác phẩm Hai đứa trẻ thể hiện qua tâm trạng cô bé Liên:</i> - Đó là nỗi buồn trước cảnh chiều buồn, khi bóng tối dần bao trùm lên tất cả. - Đó là nỗi buồn vì cuộc sống đói nghèo, cơ cực: + Bức tranh phố huyện tiêu điều với phiên chợ tàn, bóng tối dày đặc đang lấn át ánh sáng. + Những mảnh đời cơ cực, tàn tạ - Đó còn là nỗi buồn vì cuộc sống đơn điệu, tẻ nhạt + Những cuộc đời chìm trong bóng tối, không niềm vui, không hi vọng + Hình ảnh đoàn tàu đi qua phố huyện như một giấc mơ đẹp của chị em Liên càng làm rõ hơn cuộc sống tẻ nhạt, buồn chán ở nơi đây. <p><i>*Nỗi buồn của con người mà Nam Cao lắng nghe được qua tác phẩm Chí Phèo:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>“Nỗi buồn của con người” mà Nam Cao đã “lắng nghe” được thể hiện qua tâm lòng xót thương, cảm thông sâu sắc với nỗi cùng khổ của người nông dân.</i> - <i>Cuộc sống đói nghèo, tăm tối, ngột ngạt, đầy thành kiến định kiến tàn nhẫn:</i> + <i>Xã hội làng Vũ Đại như một cái ao tù nước đọng, chứa nhiều mâu thuẫn xã hội gay gắt.</i> + <i>Đời sống của đám dân đen khốn cùng dưới sự áp bức của tầng lớp thống trị độc ác, tham lam, xảo quyệt mà tiêu biểu là Bá Kiến.</i> - <i>Những bi kịch đau đớn của Chí Phèo:</i> + <i>Bị bỏ rơi từ lúc mới sinh</i> + <i>Bị xúc phạm nhân phẩm trong nhà Bá Kiến</i> + <i>Bị lưu manh hóa trong nhà tù thực dân</i> + <i>Bị hủy diệt nhân tính khi làm tay chân cho Bá Kiến</i> + <i>Bị đồng loại xa lánh, ruồng bỏ với sự cự tuyệt của thị Nở</i> + <i>Buộc phải tìm đến cái chết</i> 	<p>2,5</p>

5	<p>Bàn bạc, mở rộng:</p> <p>-Ý kiến trên của Nazim Hikmet là một lời nhắn nhủ rất sâu sắc đến mọi người nói chung và người nghệ sĩ nói riêng. Sống là phải biết lắng nghe, thấu hiểu, sẻ chia với nỗi buồn đau của con người. Và người nghệ sĩ cầm bút trước hết là để an ủi, nâng đỡ những kiếp người bất hạnh, khổ đau.</p> <p>-Văn học chân chính luôn hướng thiện cho tâm hồn con người, để họ sống cuộc đời cao đẹp và có ý nghĩa hơn. Vì vậy, để có thể lắng nghe được “<i>nỗi buồn của con người</i>” trong tác phẩm, người đọc cần có một tâm hồn nhạy cảm và một trái tim rộng mở yêu thương.</p>	1,0
6	Kết thúc vấn đề nghị luận	0,25

.....Hết.....

Người ra đề và soạn đáp án: Nguyễn Thị Hoàng Hải

Người duyệt: Bùi Đình Nhiễm